

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

GYERMEKEK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/26/5/2019.
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2019. DECEMBER 11. 9.00

Helyszín: 1055 Budapest, Szalay u. 10-14. II. em. 212.

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Beneda Attila, családpolitikáért felelős helyettes államtitkár, az ülés elnöke köszöntötte a Gyermek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport (a továbbiakban: TMCS) ülésének résztvevőit. Elmondta, hogy 2019. július 1-jén elindult a Családvédelmi Akcióterv, melynek vannak komoly gyermekjogi aspektusai, kiemelte a bölcsőderendszer fejlesztését. A napirend elfogadása után, megkérte a TMCS tagjait, hogy járuljanak hozzá a gyermekjogi követek TMCS ülésein való részvételéhez. A TMCS tagjainak nem volt ellenvetése.

1. napirendi pont: Magyarország 6. időszakos egyszerűsített jelentéséről szóló tájékoztatás (a Gyermek Jogairól Szóló Egyezményben elismert jogok érvényesítése érdekében elfogadott intézkedésekről)

Sipos-Bielochradzky Bernadett az EMMI Gyermekügyi Osztályának képviselőjeként elmondta, hogy Magyarország eddig 3 alkalommal nyújtott be időszakos jelentést az ENSZ Emberi Jogi Főbiztos Hivatalához a Gyermekjogi egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában. A jelentéstétel folyamán Magyarország beszámolója után a Bizottság ad egy kérdéssort, amelyre válaszolni kell. Így egy interaktív párbeszéd jön létre. A 2019. évben először nyílt lehetőség egyszerűsített jelentéstételre, melynek során egy Magyarországhoz intézett témajegyzék és kérdéssor megválaszolásának kell eleget tenni. A jelentés a 2014. november 1-től 2019. március 31-ig terjedő időszak alatt bekövetkezett jogszabályváltozásokról, intézkedésekről ad tájékoztatást. **Sipos-Bielochradzky Bernadett** ismertette a témajegyzék egyes pontjait. Az *általános rendelkezésekben* arról kell számot adni, hogy milyen jogszabályváltozások történtek és melyek voltak a gyermekek érdekében megtett intézkedések az elmúlt időszakban. A *„gyermek” fogalmának meghatározása* pontban került megfogalmazásra, hogy a magyar jogszabályok kit tekintenek gyermeknek. Az *általános elvekről* történő tájékoztatás során kiemelt témák a diszkrimináció mentesség, a gyermek legfőbb érdeke és a gyermek véleményének tiszteletben tartása. A *polgári jogok és szabadságjogok* témakörében kiemelte a házasságkötési életkor kérdését. A *gyermekkel szembeni erőszak* témakörében Magyarország tájékoztatást adott az erőszak és a testi fenyegetés minden egyes formája elleni tiltakozásról. A *családi környezet és alternatív gondoskodás* pontban Magyarország számot adott a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek jogairól, a nevelőszülői rendszer fejlesztéséről és bővüléséről. A *fogyatékos és egészségügyi ellátás* témakörében a kérdéssor kitért a serdülőkorúak egészségi vonatkozásaira, terhesség megszakítások, a szűrések és a védőoltások kérdésére. Az *oktatás, szabadidő és kulturális tevékenységek* pont témái a tankötelezettség, a lemorzsolódás, a roma

gyermek oktatásba való bevonása. Számot kellett adni a *különleges védelmi intézkedésekről*, a menedékkérők, menekült- és migrációs helyzetű gyermekekről, valamint a fiatakorúak igazságszolgáltatásáról, büntethetőségről, bűncselekmények gyermek áldozatairól és tanúiról. Továbbá Magyarország aláírta és ratifikálta a gyermekkereskedelemtől, gyermekprostitúciótól és gyermekpornográfiától szóló, valamint a gyermekek fegyveres konfliktusban való részvételéről szóló Fakultatív Jegyzőkönyveket. A fakultatív jegyzőkönyvek végrehajtásáról, betartásáról is tájékoztatást kellett nyújtani. A jelentés kért továbbá statisztikai és tényadatokat. A jelentés az ENSZ honlapján elérhető angol nyelven.

Dombos Tamás a Magyar LMBT Szövetség képviselőjében megkérdezte, hogy történt-e konzultáció civil szervezetekkel a nemzeti jelentés összeállítása során, illetve, hogy a TMCS-ben miért nem volt szó a jelentés előkészítéséről. A jelentés tartalmára vonatkozóan megjegyezte, hogy a témalistában a gyűlölet- bűncselekmények, valamint az egyenlő bánásmód törvény kapcsán is szerepelt a leszbikus, meleg, biszexuális, és transznemű, illetve interszex gyermekek elleni erőszak, illetve a velük kapcsolatos előítéletek elleni fellépés, de sem programokról, sem kezdeményezésekről nem számol be a jelentés, pedig civil szervezeti kezdeményezések, oktatási tevékenységek vannak.

Beneda Attila jelezte, hogy a korábbi munkacsoportüléseken említés szintjén felmerült a téma, volt lehetőség felvetéseket megfogalmazni. A jelentésben a szakmapolitikai szempontok érvényesülése látható, nem indokolt bármelyik populáció hangsúlyosabb megjelenítése speciálisabb szempontrendszer mentén.

Sipos-Bielochradzky Bernadett hozzátette továbbá, hogy a jelentés szűk keretek közé van szorítva, 21.200 szó megengedett. Elmondta, hogy civil jelentés is készült, de a két jelentés, két külön dokumentumként kell, hogy megjelenjen.

Dombos Tamás megjegyezte, hogy a két kapott válasz nem ugyanazt az álláspontot tartalmazza. A civil részvétel kérdése érinti a TMCS működését. Jelezte, hogy éltek a párhuzamos jelentéstételi lehetőséggel. Elmondta, hogy más országokban sokkal aktívabban vesznek részt a civil szervezetek az országjelentések összeállításában.

Beneda Attila hangsúlyozta, hogy a tartalmi és a terjedelmi lehetőségeknek fedniük kell egymást.

2. napirendi pont: Beszámoló a gyermekjogi képviselők munkájáról

Novák Krisztina, jogvédelmi biztos, az Integrált Jogvédelmi Szolgálat vezetője előadásában bemutatta az Integrált Jogvédelmi Szolgálat szervezetét, jogállását, feladatait, illetve céljait. A gyermekjogi képviselők, akik korábban többféle jogviszonyban dolgoztak, 2013 óta kormányzati jogviszonyban, teljes munkaidőben látják el a gyermekjogi képviseletet. A Szolgálat a megkeresések számát 2013 óta tudja mérni. 2013-ban 38 gyermekjogi képviselőre (részben részmunkaidős foglalkoztatottak) 2261 megkeresés volt, 2018-ban 7616 megkeresés volt 22 (teljes munkaidőben foglalkoztatott) kollégára. **Novák Krisztina** bemutatta a gyermekjogi képviselők tevékenységét. A gyermekjogi képviselői szerepekkel kapcsolatosan elmondta, hogy a szakellátásban élő gyermekek száma 21 ezer, az ő tekintetükben többek között látogatói, oktatói, közvetítői, tárgyalói szerepkört töltenek be. Hangsúlyozta, hogy a munkaidejük 8-17 óráig tart, de 0-24 óráig elérhetőek. A *tárgyalói* szerepkörben a gyermekek szószólója, *tervező*, mert összegyűjti a problémákat és intézkedik, esetleg más szervezet bevonásával. *Oktató*, mert segíti a gyermekeket a jogai megismerésében és a dolgozókat is rendszeresen informálja a jogszabályi változásokról. *Közvetítő* a gyermekek és a gyermekvédelmi szakemberek illetve a gyermekvédelem és a szülők közötti konfliktusok megoldásában. Hangsúlyozta, hogy az alap jogszabályi feladatuk a szakellátásban élő gyermekek támogatása, a megkeresések 76%-a a szakellátásból történik. De megjelentek a családoktól érkező megkeresések is, pl. válás esetén. Az alapellátásból érkező megkeresések elsősorban a válások során kialakult kapcsolattartási problémák

miatt érkeznek. Ezek a megkeresések a jogszabályban foglalt feladataikon túl plusz terhet rónak a képviselőkre. Az egyes gyermekjogok tekintetében kiemelte a kapcsolattartás jogát, amely a leginkább sérült, az elvált szülők vonatkozásában, illetve a szakellátás területén a nevelőszülőknél élő gyermekek esetében nehéz a kapcsolattartás a szülőkkel. A családban való nevelkedéshez való jog kérdéskörében a képviselők tájékoztatást adnak a szülőknek a nevelésbe vételi eljárás folyamatáról, a fellebbezés lehetőségéről. Kiemelte továbbá a tájékoztatáshoz, meghallgatáshoz, véleménynyilvánításhoz való jog sérülését. A gyermekek sok esetben fordulnak a képviselőkhöz azért, mert nem tudják, hogy mi fog velük történni, illetve sok esetben nincs lehetőségük a saját ügyeikben véleményt mondani, illetve az iratokba betekinteni. A bántalmazás tekintetében a statisztikai adatok egyre emelkednek. A gyermek-gyermek bántalmazás mellett megjelent a gyermek-felnőtt, illetve az internetes felületen történő bántalmazás. **Novák Krisztina** beszámolt a „Gyere-k-épbe” Gyermekjogi Roadshowról, amely 2015-ben indult, és amelynek célja a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek részére a jogi ismereteik bővítése. Az eddig lezajlott rendezvényeken több, mint 12 ezer gyermeket szólítottak meg, csoportfoglalkozásba bevonva őket, a számukra megfelelő nyelven. A tapasztalatok szerint a gyermekek sokkal inkább megnyíltak a képviselőknek ezeken a programokon. A Szolgáltatnak vannak kiadványai, amelyek elektronikus úton is elérhetőek, a plakátjaik az ország minden területén megtalálhatóak. Továbbá pszichológusok közreműködésével készítettek két mesekönyvet a szakellátásban élő gyermekek számára, amelyek az őket érintő jogokat tartalmazzák. Minden mesekönyvhöz készült útmutató a felnőttek számára, melyben a mese feldolgozását irányítják. Az intézményektől jók a visszajelzések, házi előadásokat is szoktak belőle készíteni. Kiemelte, hogy ezeket a meséket a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek élethelyzeteire készítették el, így alapvetően nekik ad segítséget a helyzetük megértésében, és a lehetőségeik megismerésében. A harmadik mesekönyv óvodásoknak szól, az óvónők félnapos képzésen vettek részt. A gyermekeket minél kisebb korban el kell kezdeni megtanítani a jogaikra és a kötelezettségeikre.

Láposy Attila az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviseletében elmondta, hogy az Integrált Jogvédelmi Szolgálat rengeteg ombudsmani vizsgálat során aktívan közreműködik a jelentések elkészítésében. Munkájuk nem pótolható. Az adatokból látható, hogy mind minőségileg, mind mennyiségileg felértékelődik ez a munka. Egy öt évvel ezelőtti ombudsmani jelentés megállapította, hogy nem elegendő a gyermekjogi képviselők létszáma. Jelenleg országszerte 22 fő látja el ezt a feladatot. Felvetette a képviselők számának bővítését, figyelemmel a terepen végzett munkára is. A szakellátásban rengeteg probléma van, ezeknek a feltárásában nagy szükség van a képviselők munkájára.

Novák Krisztina megerősítette, hogy szükséges lenne a létszám bővítése, valamint azt, hogy a megkeresések számában nincs benne a terepmunka.

Lantai Csilla az EMMI Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztálya képviseletében hozzátette, hogy két évvel ezelőtt sikerült létszámemelést elérni a területi munkák érdekében.

3. napirendi pont: Beszámoló a Gyermekjogi Követ Programról és a Fiatal Nagykövet Programról

Németh Barbara a Hintalovon Alapítvány képviseletében beszámolt az Alapítvány Gyermekjogi Követ Programjáról. A programban jelenleg 6 középiskolás fiatal vesz részt, akiket heti rendszerességgel bevonnak a gyerekeket érintő programokba. Megkérdezik a véleményüket, hogy számukra mi lenne hasznos, hogyan tudnának segítséget nyújtani. Illetve dolgoznak azon, hogy a felnőtteknek szóló programokban a gyerekek véleménye érvényesüljön. Megköszönte a lehetőséget, hogy a gyerekek részt vegyenek a TMCS ülésein. Kiemelte a fontosságát annak, hogy a gyerekek részt vegyenek minden olyan párbeszédben, ami róluk szól. A gyerekeknek alapvető joguk, hogy elmondják a véleményüket. A 4 év alapvető tapasztalata, hogy nagyon fontos gyakorlati haszna van. Ez egy

önkéntes közösségi szolgálat, de a fiatalokat kollégáknak tekintik az Alapítvány munkatársai. A gyerekjogi követek nem a saját területük, iskolájuk diák közösségének képviselői, hanem a téma iránt elkötelezett tapasztalati szakértők. Részben aktivisták, segítenek abban, hogy a gyerekjogi üzenetek eljussanak a kortársaikhoz. Részben közvetítők, általuk hallanak a gyerekek mindennapjaiban felmerülő problémákról. Részben tanácsadók, a kérdéseikkel, véleményükkel segítik a rájuk vonatkozó jogszabályok megérthetővé tételét. Részben kutatók, első alkalommal vehettek részt Magyarország Gyermekjogi egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában tett időszakos jelentésének folyamatában. A kormányzati és a civil jelentés mellett a gyerekjogi követek aktív részvételével elkészült Magyarország első önálló gyermekjelentése a „Te hogy látod?” kampány keretében. A kampányban több civil szervezet vett részt annak érdekében, hogy minél több gyerekhez eljusson a jelentés. Egy online kutatáson keresztül több, mint 5200 gyerek mondta el a véleményét. A kutatás keretében a gyerekjogi követek az EMMI Gyermekügyi Főosztálya részére prezentálták a kutatás eredményeit a minisztérium épületében, továbbá Magyarországról először egy gyerek is részt vett az ENSZ-ben a civilek meghallgatásán. **Németh Barbara** hangsúlyozta, hogy a Hintalovon Alapítvány úgy dolgozik együtt a gyerekekkel, hogy szigorúan követi azokat az alapelveket, amelyeket az ENSZ Gyerekjogi Bizottsága meghatározott annak érdekében, hogy a gyerekek részvétele valódi és etikus legyen.

Beneda Attila hangsúlyozta a fontosságát, hogy a gyerekek véleménye megjelenjen a különböző fórumokon. A virtuális társadalom kialakulása miatt sosem volt még akkora polarizáltság a generációk között, mint napjainkban. A gyerekek szempontrendszerének meghallgatása elengedhetetlen a helyes döntések meghozatalában, különösen a róluk szóló kérdésekben.

Kovács Anna Sára a UNICEF Magyarország képviselőjében bemutatta a Fiatal Nagykövet Programot. Szintén hangsúlyozta a gyerekek bevonásának fontosságát. A UNICEF Magyarországnál 2015 óta zajlik a gyerekekkel közös, a véleményükre alapozott munka. A program struktúrája folyamatosan változott. 2015-ben elindult a Gyermekbarát település pályázat, amelyet 3 éve az EMMI is támogat. A pályázat bírálása során vetődött fel először, hogy gyerekek véleményét is kikérjék. 2015-2018-ig két fiatal nagykövet volt, akik két-két évig véleményezték a pályázatokat, illetve a beszámolókat. 2017-18-ban már bevonták a nagykövetet más programok véleményezésébe is. 2018-ban annyi jó pályázat érkezett a következő fiatal nagykövet pozícióra, hogy felvetődött egy testület létrehozása. Végül 2018-ban 7 fő részvételével létre jött a Fiatal Nagyköveti Tanács. Az első hónapokban zajlanak a gyerekjogokkal, gyermekvédelemmel kapcsolatos képzések. Negyedévenként szerveznek egy hétvégén át tartó találkozókat, amelyre gyakran vendégeket is hívnak. Hangsúlyos a vidéki gyerekek csatlakozása a programhoz. A Fiatal Nagyköveti Tanács alapvetően véleményezi a UNICEF Magyarország programjait, de teret adnak a nagykövetek személyes elképzeléseinek is. Az egyik budapesti középiskolában két fiatal nagykövet UNICEF klubot tervez indítani. Kiemelte a Gyermekjogok Világnapja kapcsán harmadik éve megrendezésre kerülő eseményeket. 2019. november 20-án konferencia került megrendezésre, amelyen a fiatal nagykövetek részt vettek olyan kerekasztal-beszélgetésekben, amelyek gyermekeket érintenek, de nem veszélyeztetnek. Ilyenek voltak a klímavédelem vagy az állatterápia témái. Komoly gyermekvédelmi intézkedéseket tettek, például a moderátorok nem biztosítottak lehetőséget a közönségnek arra, hogy a gyerekektől kérdezzenek. Könnyen lehet olyan kérdést feltenni, ami támadó, személyeskedő vagy egyszerűen a gyerek nem felkészült arra a kérdésre. Továbbá voltak olyan beszélgetések is, amelyeket a fiatal nagykövetek moderáltak.

Ékes Iona az ERGO-Európai Regionális Szervezet képviselőjében megkérdezte, hogy hogyan lehetne korrigálni a honlapjukon megjelenő átfogó szexuális nevelésről a sok hiteltelen, valótlan, a tudomány már meghaladta információt.

Németh Barbara elmondta, hogy a „Te hogy látod?” kutatásból is az derült ki, hogy a gyerekek fele nem beszél a szexualitásról a felnőttekkel, továbbá az érzelmi biztonság terén hiányzik a gyerekeknek a támogatás. A Hintalovon Alapítványnak van egy ezzel foglalkozó programja, mert fontosnak tartják, hogy a gyerekek információt kapjanak annak érdekében, hogy meg tudják őket védeni az erőszaktól. Fontos tudni arról, hogy a gyerekeknek mire van szükségük. Hangsúlyozta, hogy a kutatásokba be kell vonni a gyerekeket. Jelenleg nincsenek olyan hiteles kutatások, amelyben a gyerekek el tudnák mondani, hogy miről szól a szexuális nevelés, miről kapnak információt az iskolában és mi az, ami hiányzik.

Beneda Attila megjegyezte, hogy Magyarországon még nem alakult ki a szóhasználat, az a kulturált nevezéktan, amiben konszenzus lenne. A különböző társadalmak ezzel kapcsolatos képzettsége, kulturális szintje eltérő. A nemzetközi szervezetek publikációi olyan kérdéseket vetnek fel, amelyekkel sok tekintetben még a TMCS tagjai között – eltérő gondolkodásuk ellenére – is konszenzus lenne.

Frivaldszky Edit az Emberi Méltóság Központ képviselőjében hozzátette, hogy az UNICEF és a WHO is támogatja az UNESCO átfogó szexuális nevelési programját. Nem ért egyet azzal, hogy a témáról a 9-12 éves gyerekekkel az iskolában, frontálisan, 30 gyerek előtt kellene beszélni, tekintet nélkül arra, hogy kit mi traumatizál. Kérte, hogy Magyarországon ne terjedjen el ez a gyakorlat.

Beneda Attila megerősítette, hogy a társadalmi diskurzus kultúráját is ki kell még alakítani. A legfontosabb, hogy a gyermekek jogai a legegységesebb értékek mentén érvényesülni tudjanak. Elmondta, hogy a nemzetközi szervezetek magyarországi szervezeteivel konstruktív az együttműködés, ahhoz, hogy a magyar viszonyokra leképezzék a külföldön esetleg nem a magyar értékeknek megfelelő gyakorlatokat és össze tudják hangolni azzal a társadalomépítéssel, amelyben hisznek.

4. Egyebek

Láposy Attila megkérdezte, hogy a Panasztételi jegyzőkönyv ratifikációjára mikor kerül sor. A kiegészítő jegyzőkönyv fontos mind a gyermekek szempontjából, mind valamennyi résztvevő szempontjából.

Beneda Attila megerősítette, hogy a közigazgatási egyeztetés folyamata elindult.

Dombos Tamás megkérdezte, hogy mikor lesz a következő TMCS ülés, valamint, hogy a civil szervezetek hogyan vehetnek részt a napirend kialakításában. Felvetette az átfogó szexuális nevelés, illetve általában a szexuális nevelés témájának napirendre vételét.

Beneda Attila elmondta, hogy a TMCS félévente ülésezik. Megerősítette, hogy folyamatosan várják a civil szervezetek javaslatait a következő ülés napirendjére, melyet az EJMCS Titkárságán keresztül tudnak eljuttatni. További hozzászólás hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Környei László Éva kabinetfőnök, Parlamenti Államtitkári Kabinet, IM

Jóváhagyta: Dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár, EMMI